Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

21 päivänä joulukuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Lentoliikenne – Asetus (EY) N:o 261/2004 – Matkustajille lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevat yhteiset säännöt – 2 artiklan l alakohta – 5 artiklan 1 kohdan c alakohta – Lennon varaaminen sähköisen järjestelmän kautta – Lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja aikaistaa lennon lähtöaikaa – Luokitteleminen – Lennon aikaistamista koskevan ilmoituksen vastaanottaminen sähköpostiosoitteeseen, joka ei ole asianomaisten matkustajien sähköpostiosoite – Direktiivi 2000/31/EY – Sähköinen kaupankäynti – 11 artikla – Olettama vastaanottamisesta – Lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan ilmoitusvelvollisuuden laajuus

Asiassa C-263/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landesgericht Korneuburg (osavaltion tuomioistuin, Korneuburg, Itävalta) on esittänyt 26.5.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 15.6.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Airhelp Limited

vastaan

Laudamotion GmbH,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: varapresidentti L. Bay Larsen, joka hoitaa ensimmäisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit J.-C. Bonichot ja M. Safjan (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: P. Pikamäe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Airhelp Limited, edustajinaan D. Stanonik ja E. Stanonik-Palkovits, Rechtsanwälte,

– Laudamotion GmbH, edustajanaan M. Klemm, Rechtsanwalt,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

– Euroopan komissio, asiamiehinään G. Braun ja K. Simonsson,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.9.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (EUVL 2004, L 46, s. 1) 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 7 artiklan sekä tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31/EY (”Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä”) (EYVL 2000, L 178, s. 1) 11 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Airhelp Limited ja Laudamotion GmbH ja joka koskee sitä, että viimeksi mainittu kieltäytyi maksamasta korvausta lentomatkustajille, joiden oikeudet ovat siirtyneet Airhelpille, heidän lentonsa aikaistamisen vuoksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 261/2004

3 Asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan 1, 7 ja 20 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) Lentoliikenteen alalla toteutettavalla [unionin] toiminnalla olisi pyrittävä muun muassa varmistamaan matkustajien suojelun korkea taso. Lisäksi olisi otettava kaikilta osin huomioon kuluttajansuojelun yleiset vaatimukset.

– –

(7) Tämän asetuksen tosiasiallisen soveltamisen varmistamiseksi olisi siinä säädettyjen velvoitteiden koskettava lennosta vastaavaa lentoliikenteen harjoittajaa, joka suorittaa tai aikoo suorittaa lennon joko omistamallaan ilma-aluksella taikka ilman miehistöä (dry lease) tai miehistön kanssa (wet lease) vuokratulla ilma-aluksella tai muulla tavoin.

– –

(12) Lentojen peruuttamisesta matkustajille aiheutuvia vaikeuksia ja haittoja olisi myös vähennettävä. Tämä olisi toteutettava rohkaisemalla lentoyhtiöitä tiedottamaan matkustajille peruutuksista ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa sekä tarjoamalla heille kohtuullinen uudelleenreititys, jotta matkustajat voivat järjestää matkansa toisin. Jolleivät lentoyhtiöt menettele tällä tavoin, niiden olisi korvattava menetys matkustajille, paitsi jos peruuttaminen tapahtuu poikkeuksellisissa olosuhteissa, joita ei olisi voitu välttää, vaikka kaikki kohtuulliset toimenpiteet olisi toteutettu.”

4 Asetuksen 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

– –

l) ’peruuttamisella’ sitä, että aikataulun mukainen lento, jolle ainakin yksi paikka oli varattu, ei toteudu.”

5 Asetuksen 5 artiklan, jonka otsikko on ”Peruttaminen”, 1 ja 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos lento peruutetaan:

a) lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on tarjottava matkustajalle apua 8 artiklan mukaisesti; ja

b) lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on tarjottava matkustajalle apua 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 2 kohdan mukaisesti sekä uudelleenreitityksen osalta, kun uuden lennon kohtuuden mukaan odotettavissa oleva lähtöaika on vähintään peruutetulle lennolle aikataulun mukaista lähtöaikaa seuraava päivä, 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa määritettyä apua; ja

c) matkustajalla on oikeus saada lennosta vastaavalta lentoliikenteen harjoittajalta korvaus 7 artiklan mukaisesti, paitsi jos
   i) matkustajalle on ilmoitettu peruutuksesta vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, tai
   ii) matkustajalle on ilmoitettu peruutuksesta vähintään seitsemän päivää ja enintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa ja tarjottu uudelleenreititystä, jonka mukaan hänen olisi lähdettävä korkeintaan kaksi tuntia ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa ja hän saapuisi määräpaikkaan alle neljä tuntia aikataulun mukaista saapumisaikaa myöhemmin, tai
   iii) matkustajalle on ilmoitettu peruutuksesta alle seitsemän päivää ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa ja tarjottu uudelleenreititystä, jonka mukaan hänen olisi lähdettävä korkeintaan tuntia ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa ja hän saapuisi määräpaikkaan alle kaksi tuntia aikataulun mukaista saapumisaikaa myöhemmin.

– –

4. Näyttövelvollisuus siitä, että matkustajalle on ilmoitettu lennon peruuttamisesta ja ajankohdasta, jona ilmoitus on tehty, kuuluu lennosta vastaavalle lentoliikenteen harjoittajalle.”

6 Asetuksen 7 artiklan otsikko on ”Oikeus korvaukseen”, ja sen 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos tähän artiklaan viitataan, matkustajan on saatava seuraavan suuruinen korvaus:

a) 250 euroa lentojen osalta, joiden pituus on enintään 1500 kilometriä;

– –”

7 Asetuksen N:o 261/2004 13 artiklassa, jonka otsikko on ”Takautumisoikeus”, säädetään seuraavaa:

”Jos lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja maksaa korvauksen tai täyttää muut tämän asetuksen mukaiset velvollisuutensa, tämän asetuksen säännöksiä ei voida tulkita siten, että ne rajoittaisivat sen oikeutta hakea sovellettavan lainsäädännön nojalla korvausta muulta henkilöltä, kolmannet osapuolet mukaan luettuina. Tämä asetus ei lisäksi millään tavoin rajoita lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan oikeutta hakea korvausta matkanjärjestäjältä tai muulta henkilöltä, jonka kanssa lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla on sopimus. Vastaavasti tämän asetuksen säännöksiä ei voida tulkita siten, että ne rajoittaisivat matkanjärjestäjän tai kolmannen osapuolen, muun kuin matkustajan, jonka kanssa lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla on sopimus, oikeutta hakea sovellettavan lainsäädännön nojalla korvausta lennosta vastaavalta lentoliikenteen harjoittajalta.”

Direktiivi 2000/31

8 Direktiivin 2000/31 II luvun 3 jakso, jonka otsikko on ”Sähköisessä muodossa tehtävät sopimukset”, sisältää direktiivin 9–11 artiklan. Direktiivin 11 artiklan, jonka otsikko on ”Tilauksen tekeminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos palvelun vastaanottaja tekee tilauksen teknisiä keinoja käyttäen, sovelletaan seuraavia periaatteita, paitsi jos osapuolet, jotka eivät ole kuluttajia, ovat toisin sopineet:

– palvelun tarjoajan on viivyttelemättä ja sähköisessä muodossa ilmoitettava vastaanottaneensa palvelun vastaanottajan tekemän tilauksen,

– tilaus ja vastaanottoilmoitus katsotaan vastaanotetuksi, kun se on sen osapuolen käytettävissä, jolle se on osoitettu.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

9 Kaksi lentomatkustajaa varasi sähköisen varausjärjestelmän kautta lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan Laudamotionin lennon Palma de Mallorcasta (Espanja) Wieniin (Itävalta). Tehdessään varauksen kyseisellä järjestelmällä matkustajat ilmoittivat yksityisen sähköpostiosoitteensa ja puhelinnumeronsa. Varausjärjestelmä varasi lennon kyseisten matkustajien nimissä Laudamotionilta ja loi sähköpostiosoitteen tätä nimenomaista varausta varten. Tämä osoite oli ainoa Laudamotionin käytettävissä oleva yhteysosoite.

10 Lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja aikaisti varatun lennon aikataulun mukaista lähtöaikaa, joka oli 14.6.2018 klo 14.40, samalle päivälle klo 8.25, mikä merkitsi aikaistamista yli kuudella tunnilla.

11 Airhelp, jolle molemmat matkustajat olivat siirtäneet oikeutensa mahdolliseen korvaukseen asetuksen N:o 261/2004 perusteella, nosti kanteen Bezirksgericht Schwechatissa (Schwechatin piirioikeus, Itävalta). Airhelp väitti, että lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja oli velvollinen maksamaan näiden kahden matkustajan osalta yhteensä 500 euroa korvausta kyseisen asetuksen 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla sillä perusteella, että kyseessä olevaa lentoa oli aikaistettu yli kuudella tunnilla ja että varausjärjestelmä ilmoitti tästä matkustajille vasta neljä päivää ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa eli 10.6.2018.

12 Laudamotion kiisti Airhelpin vaatimuksen perusteltavuuden sillä perusteella, että lennon aikaistamisesta oli ilmoitettu varausjärjestelmän antamaan sähköpostiosoitteeseen hyvissä ajoin eli 23.5. ja 29.5.2018.

13 Bezirksgericht Schwechatin hylättyä Airhelpin kanteen viimeksi mainittu valitti tämän tuomioistuimen tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen eli Landesgericht Korneuburgiin. Kyseinen tuomioistuin pohtii erityisesti sitä, onko lennon aikaistamisessa kyse asetuksessa N:o 261/2004 tarkoitetusta peruuttamisesta, sekä sitä, mikä on lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan ilmoitusvelvollisuuden laajuus.

14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmaisee yhtyvänsä Bundesgerichtshofin (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa) näkemykseen, jonka mukaan lennon huomattava aikaistaminen merkitsee alkuperäisestä lentoajasta luopumista ja siten mainitun asetuksen 2 artiklan l alakohdassa tarkoitettua peruuttamista.

15 Siitä, onko pääasiassa kyseessä oleville matkustajille ilmoitettu asianmukaisesti heidän lentonsa aikaistamisesta, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että direktiivin 2001/31 täytäntöönpanemiseksi annetun Itävallan lainsäädännön nojalla olettama tiedoksiantamisesta syntyy paitsi kyseisen direktiivin 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, myös pelkässä sähköpostikirjeenvaihdossa tehtävin ilmoituksin. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tämä merkitsee pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa sitä, että matkustajan katsotaan saaneen tiedon lentonsa aikaistamisesta silloin, kun hän on voinut tutustua lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan toimittamaan ilmoitukseen. Näin ollen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko sovellettava kansallista lainsäädäntöä, direktiiviä 2000/31 vai asetusta N:o 261/2004 sen määrittämiseksi, onko pääasian matkustajille ilmoitettu asianmukaisesti heidän lentonsa aikaistamisesta.

16 Tässä tilanteessa Landesgericht Korneuburg päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [asetuksen N:o 261/2004] 5 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 7 artiklaa tulkittava siten, että matkustajalla on oikeus korvaukseen, mikäli lennon aikataulun mukaista lähtöaikaa, joka on kello 14.40, aikaistetaan niin, että lento lähtee samana päivänä kello 8.25?

2) Onko asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan i–iii alakohtaa tulkittava siten, että arvioinnin siitä, onko matkustajalle ilmoitettu peruutuksesta, pitää perustua yksinomaan tähän säännökseen ja että tämä säännös on esteenä sellaisen ilmoitusten tiedoksiantamista koskevan kansallisen lainsäädännön soveltamiselle, joka on annettu [direktiivin 2000/31] täytäntöön panemiseksi ja johon sisältyy olettama tiedoksiantamisesta?

3) Onko asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan i–iii alakohtaa ja [direktiivin 2000/31] 11 artiklaa tulkittava siten, että kun matkustaja on varannut lennon varausjärjestelmän kautta ja ilmoittanut tässä yhteydessä puhelinnumeronsa ja sähköpostiosoitteensa, mutta varausjärjestelmä on välittänyt lentoliikenteen harjoittajalle puhelinnumeron ja varausjärjestelmän automaattisesti luoman sähköpostiosoitteen, lennon aikaistamisesta ilmoittaminen automaattisesti luotuun sähköpostiosoitteeseen on katsottava lennon aikaistamista koskevan ilmoituksen toimittamiseksi tai tiedoksiantamiseksi myös silloin, kun varausjärjestelmä ei välitä kyseistä lentoliikenteen harjoittajan ilmoitusta matkustajalle tai välittää sen viiveellä?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan l alakohtaa ja 5 artiklan 1 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että lentoa on pidettävä peruutettuna, kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja aikaistaa tätä lentoa useilla tunneilla.

18 Huomattakoon, että peruuttamisen käsitteellä tarkoitetaan asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan l alakohdassa olevan määritelmän mukaan sitä, että ”aikataulun mukainen lento, jolle ainakin yksi paikka oli varattu, ei toteudu”.

19 Lennon käsitettä ei määritellä kyseisessä asetuksessa. Unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä on kuitenkin katsottu, että lento on ”ilmakuljetustoim[i], jolloin se on tietyllä tavalla tämän kuljetuksen ’yksikkö’, jonka toteuttaa lentoliikenteen harjoittaja, joka määrää sen reitin” (tuomio 4.7.2018, Wirth ym., C-532/17, EU:C:2018:527, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

20 Unionin tuomioistuin on lisäksi täsmentänyt yhtäältä, että reitti on lennon olennainen osatekijä, ja lento toteutetaan lentoliikenteen harjoittajan ennalta vahvistaman suunnitelman mukaisesti (tuomio 19.11.2009, Sturgeon ym., C-402/07 ja C-432/07, EU:C:2009:716, 30 kohta).

21 Toisaalta asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan l alakohdan määritelmästä ei suinkaan ilmene, että sen ohella, että aikataulun mukaista lentoa ei ole toteutettu, tässä säännöksessä tarkoitettu kyseisen lennon ”peruuttaminen” edellyttäisi sen peruuttamista koskevan nimenomaisen päätöksen tekemistä (tuomio 13.10.2011, Sousa Rodríguez ym., C-83/10, EU:C:2011:652, 29 kohta).

22 Kyseisen asetuksen 2 artiklan l alakohdassa ja 5 artiklan 1 kohdassa ei tosin täsmennetä, miten lennon aikaistamiseen on suhtauduttava. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkinnassa on kuitenkin otettava huomioon sen sanamuoto, asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. vastaavasti tuomio 19.11.2009, Sturgeon ym., C-402/07 ja C-432/07, EU:C:2009:716, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

23 Asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan l alakohdan ja 5 artiklan 1 kohdan asiayhteydestä on tältä osin todettava, että tilanteisiin, joissa lentoa aikaistetaan, viitataan mainitussa asetuksessa sen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan ii ja iii alakohdassa tarkoitettujen uudelleenreititysten yhteydessä. Viimeksi mainitussa säännöksessä nimittäin säädetään, että lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on maksettava korvaus matkustajalle, jonka lento on peruutettu, paitsi jos tämä lentoliikenteen harjoittaja ilmoittaa peruuttamisesta tässä säännöksessä säädetyissä määräajoissa ja tarjoaa uudelleenreititystä, jonka mukaan matkustajan olisi lähdettävä – tapauksen mukaan – korkeintaan tuntia tai kaksi tuntia ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, ja hän saapuisi määräpaikkaan – tapauksen mukaan – alle neljä tuntia tai alle kaksi tuntia aikataulun mukaista saapumisaikaa myöhemmin

24 Tästä seuraa, että unionin lainsäätäjä on myöntänyt, että lennon huomattava aikaistaminen voi aiheuttaa matkustajille merkittäviä haittoja samalla tavoin kuin lennon viivästyminen, koska tällainen aikaistaminen johtaa siihen, että he menettävät mahdollisuuden käyttää vapaasti aikaansa ja järjestää matkansa tai oleskelunsa odotustensa mukaisesti.

25 Näin on erityisesti silloin, kun matkustaja, joka on toteuttanut kaikki vaadittavat varotoimet, ei voi nousta lentokoneeseen varaamansa lennon aikaistamisen vuoksi. Näin on myös silloin, kun matkustajalta edellytetään huomattavaa mukautumista lentonsa uuteen lähtöaikaan, jotta hän voi päästä lennolle.

26 Lisäksi on muistutettava, että kuten erityisesti asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan ensimmäisestä perustelukappaleesta ilmenee, asetuksen ensisijaisena tavoitteena on varmistaa matkustajien suojelun korkea taso (tuomio 17.9.2015, van der Lans, C-257/14, EU:C:2015:618, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Unionin tuomioistuin on siten katsonut, että tämän tavoitteen mukaisesti säännöksiä, joilla lentomatkustajille annetaan oikeuksia, on tulkittava laajasti (tuomio 22.4.2021, Austrian Airlines, C-826/19, EU:C:2021:318, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 Koska asetuksella N:o 261/2004 pyritään korvaamaan vakiomuotoisesti ja välittömästi matkustajien lentoliikenteessä aiheutuvien vakavien haittojen muodostamat eri vahingot (tuomio 3.9.2020, Delfly, C-356/19, EU:C:2020:633, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), ja kun otetaan huomioon matkustajille tämän tuomion 24 kohdassa tarkoitetun kaltaisissa olosuhteissa mahdollisesti aiheutuvat vakavat haitat, peruuttamisen käsitettä on tulkittava siten, että se kattaa tilanteen, jossa lentoa aikaistetaan huomattavasti.

29 Tältä osin on erotettava toisistaan tilanteet, joissa aikaistamisella ei ole mitään vaikutusta tai sillä on vain vähäinen vaikutus lentomatkustajien mahdollisuuteen käyttää vapaasti aikaansa, ja tilanteet, joissa lennon huomattava aikaistaminen aiheuttaa tämän tuomion 24 ja 25 kohdassa mainitun kaltaisia vakavia haittoja.

30 Asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan ii ja iii alakohdassa säädetyistä kynnysarvoista voidaan hakea ohjeistusta lennon huomattavan aikaistamisen erottamiseksi vähäisestä aikaistamisesta.

31 Korostettakoon, että aikaistaminen eroaa viivästymisestä, jonka osalta unionin tuomioistuin on katsonut, että matkustajat saavat oikeuden korvaukseen, kun heille aiheutunut ajan menetys on vähintään kolme tuntia verrattuna lentoliikenteen harjoittajan aikataulun mukaisen matkan kestoon (ks. vastaavasti tuomio 19.11.2009, Sturgeon ym., C-402/07 ja C-432/07, EU:C:2009:716, 57 kohta), koska matkustajien on varatun lennon aikaistamisen johdosta ryhdyttävä toimenpiteisiin voidakseen nousta koneeseen. Tämä ero ilmenee myös siitä, että unionin lainsäätäjä hyväksyy asetuksen N:o 261/200 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan iii alakohdassa alle kaksi tuntia kestäneet viivästykset, kun taas aikaistamiset eivät saa ylittää yhtä tuntia.

32 Kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan iii alakohdasta ilmenee, että aikaistaminen tunnilla tai alle tunnilla voi vapauttaa lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan velvollisuudesta maksaa matkustajalle korvausta mainitun asetuksen 7 artiklan nojalla. Näin ollen on katsottava, että lennon aikaistaminen yli tunnilla tai enintään tunnilla on vertailukohta määritettäessä, onko aikaistaminen huomattava vai vähäinen asetuksen 5 artiklan soveltamisen kannalta.

33 Tämä tulkinta on edelleen yhteensopiva lentomatkustajien ja lennosta vastaavien lentoliikenteen harjoittajien intressien tasapainottamisen kanssa, johon unionin lainsäätäjä pyrki asetuksen N:o 261/2004 antamisella (ks. analogisesti tuomio 23.10.2012, Nelson ym., C-581/10 ja C-629/10, EU:C:2012:657, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Samalla kun tämä tulkinta mahdollistaa sen, että matkustajat saavat korvausta lennon huomattavasta aikaistamisesta aiheutuneista vakavista haitoista, se vapauttaa lennosta vastaavat lentoliikenteen harjoittajat velvollisuudesta maksaa korvausta, kun ne ilmoittavat lentomatkustajille lennon aikaistamisesta mainitun asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan i–iii alakohdassa säädetyin edellytyksin.

35 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan l alakohtaa ja 5 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että lentoa on pidettävä peruutettuna, kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja aikaistaa tätä lentoa yli tunnilla.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

36 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään pääasiallisesti, onko sen velvollisuuden noudattamista, jonka mukaan lentomatkustajalle on ilmoitettava hyvissä ajoin hänen lentonsa peruuttamisesta, arvioitava yksinomaan asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella eikä sen kansallisen lainsäädännön perustella, jolla pannaan täytäntöön direktiivin 2000/31 11 artikla, joka koskee sähköisessä muodossa tehtävien sopimusten yhteydessä tapahtuvaa tiedoksiantamista.

37 Siltä osin kuin ensiksi on kyse direktiivin 2000/31 11 artiklasta, sen 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos palvelun vastaanottaja tekee tilauksen teknisiä keinoja käyttäen, yhtäältä palvelun tarjoajan on “viivyttelemättä ja sähköisessä muodossa ilmoitettava vastaanottaneensa palvelun vastaanottajan tekemän tilauksen”, ja toisaalta ”tilaus ja vastaanottoilmoitus katsotaan vastaanotetuksi, kun se on sen osapuolen käytettävissä, jolle se on osoitettu”.

38 Tämän 11 artiklan soveltaminen edellyttää, että palvelun tarjoajalla on mahdollisuus ottaa suoraan yhteyttä palvelun vastaanottajaan, joka on tilannut sen sähköisesti.

39 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 23 kohdassa, asetuksen N:o 261/2004 5 artiklassa tarkoitettuun lennon peruuttamiseen liittyvät tiedot eivät ole direktiivin 2000/31 11 artiklassa tarkoitettu tilaus eikä vastaanottoilmoitus, joten pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tilanne ei kuulu tämän 11 artiklan aineelliseen soveltamisalaan.

40 Siltä osin kuin tämän jälkeen kyse on pääasiassa kyseessä olevasta kansallisesta säännöksestä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ilmaissut, että se menee direktiiviä 2000/31 pidemmälle, koska kyseisen direktiivin 11 artiklan 1 kohdassa säädettyä vastaanottamista koskevaa olettamaa sovelletaan paitsi tilauksiin ja vastaanottoilmoituksiin myös kaikkiin muihin oikeudellisesti merkityksellisiin sähköisiin asiakirjoihin, mukaan lukien lentojen varaamista ja tämän varauksen muuttamista koskeviin asiakirjoihin. Tämä kansallinen säännös ei kuitenkaan voi vaikuttaa asetuksen N:o 261/2004 säännösten soveltamisedellytyksiin.

41 Tältä osin on todettava, että asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, että matkustajilla, joiden lento on peruutettu, on oikeus korvaukseen, paitsi jos heille ilmoitetaan tästä peruuttamisesta tämän asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan i–iii alakohdassa säädetyin edellytyksin.

42 Tässä yhteydessä on korostettava, että kyseisen asetuksen 5 artiklassa säädetään lennosta vastaavaa lentoliikenteen harjoittajaa koskevasta lisäedellytyksestä. Tämän artiklan 4 kohdasta nimittäin seuraa, että näyttövelvollisuus siitä, että matkustajalle on ilmoitettu lennon peruuttamisesta, ja ajankohdasta, jona ilmoitus on tehty, kuuluu lennosta vastaavalle lentoliikenteen harjoittajalle. Sillä, että todistustaakka on lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla, varmistetaan asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa mainittu matkustajien suojelun korkea taso.

43 Nyt käsiteltävässä asiassa pääasian tosiseikoista ilmenee, että varaus tehtiin välittäjän välityksellä. Kun mukana on välittäjä, kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohta on lähtökohtaisesti esteenä sille, että sovelletaan pääasiassa kyseessä olevista kansallisista säännöksistä ilmenevän kaltaista olettamaa, jonka mukaan tiedoksiannon palvelun tarjoajan ja asianomaisen palvelun vastaanottajan välillä oletetaan tapahtuneen, sen osoittamiseksi, että tiedoksianto matkustajalle on suoritettu. Se, että lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja on yhteydessä ainoastaan välittäjään, ei nimittäin sellaisenaan riitä siihen, että voitaisiin katsoa, että tiedoksianto matkustajalle on suoritettu.

44 Jos matkustaja kuitenkin nimenomaisesti valtuuttaa välittäjän vastaanottamaan lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan toimittamia ilmoituksia ja jos kyseinen lentoliikenteen harjoittaja on tietoinen tästä valtuutuksesta, on katsottava, että asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohta ei ole esteenä pääasiassa kyseessä olevasta kansallisesta lainsäädännöstä seuraavan kaltaiselle olettamalle.

45 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava nämä seikat pääasian olosuhteet huomioon ottaen.

46 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että sen velvollisuuden noudattamista, jonka mukaan matkustajalle on ilmoitettava hyvissä ajoin hänen lentonsa peruuttamisesta, on arvioitava yksinomaan asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen 5 artiklan 4 kohdan kanssa, perusteella.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

47 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan i alakohtaa tulkittava siten, että lentomatkustajalle, joka on varannut lennon välittäjän välityksellä, katsotaan ilmoitetun tämän lennon peruuttamisesta, kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja on toimittanut tätä peruuttamista koskevan ilmoituksen kyseiselle välittäjälle, jonka kautta lentokuljetussopimus on tehty tämän matkustajan kanssa, vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, mutta kyseinen välittäjä ei ole ilmoittanut matkustajalle mainitusta peruuttamisesta kyseisessä säännöksessä tarkoitetussa määräajassa.

48 Tämä kysymys perustuu olettamaan, jonka mukaan matkustaja ei ole valtuuttanut välittäjää vastaanottamaan lentoliikenteen harjoittajan toimittamaa ilmoitusta tämän tuomion 44 kohdassa mainittujen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

49 Asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, että matkustajilla, joiden lento peruutetaan, on oikeus korvaukseen lentoliikenteen harjoittajalta tämän asetuksen 7 artiklan mukaisesti, paitsi jos heille on ilmoitettu lennon peruuttamisesta ensiksi mainitussa säännöksessä tarkoitetuin edellytyksin.

50 Kuten tämän tuomion 42 kohdassa on muistutettu, mainitun asetuksen 5 artiklan 4 kohdassa säädetään, että lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on osoitettava, että se on ilmoittanut matkustajille määräajassa kyseisen lennon peruuttamisesta.

51 Näiden säännösten selkeästä sanamuodosta ilmenee, että kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja ei pysty osoittamaan, että asianomaiselle matkustajalle on ilmoitettu hänen lentonsa peruuttamisesta vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, sen on maksettava korvaus asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan mukaisesti.

52 Unionin tuomioistuin on tältä osin jo todennut, että tällainen tulkinta pätee paitsi silloin, kun kuljetussopimus on tehty suoraan asianomaisen matkustajan ja lentoliikenteen harjoittajan välillä, myös silloin, kun tämä sopimus on tehty kolmannen osapuolen – kuten pääasiassa varausjärjestelmän – välityksellä (ks. vastaavasti tuomio 11.5.2017, Krijgsman, C-302/16, EU:C:2017:359, 26 kohta).

53 Kuten sekä asetuksen N:o 261/2004 3 artiklan 5 kohdasta että sen johdanto-osan 7 ja 12 perustelukappaleesta seuraa, lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja, joka suorittaa tai aikoo suorittaa lennon, on yksin vastuussa korvausten maksamisesta matkustajille tämän asetuksen mukaisten velvollisuuksien, joihin lukeutuu muun muassa tämän asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetty ilmoitusvelvollisuus, noudattamatta jättämisestä (tuomio 11.5.2017, Krijgsman,C-302/16, EU:C:2017:359, 27 kohta).

54 On kuitenkin todettava, että lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan asetuksen N:o 261/2004 mukaisesti suorittamat velvollisuudet eivät estä sitä vaatimasta korvausta sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti kaikilta sellaisilta henkilöiltä, joista kyseisen lentoliikenteen harjoittajan velvollisuuksien laiminlyönti johtuu, kolmannet osapuolet mukaan luettuina, kuten asetuksen 13 artiklassa säädetään (ks. vastaavasti tuomio 11.5.2017, Krijgsman, C-302/16, EU:C:2017:359, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

55 Koska kyseisessä artiklassa mainitaan nimenomaisesti kolmannet osapuolet, tästä seuraa, että asetuksen N:o 261/2004 mukaan se, että lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla on oikeus vaatia korvausta, ei edellytä kyseisen lentoliikenteen harjoittajan ja välittäjän, jota lentomatkustaja käytti varatakseen lentonsa, välisen sopimuksen olemassaoloa.

56 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan i alakohtaa on tulkittava siten, että on katsottava, että lentomatkustajalle, joka on varannut lennon välittäjän välityksellä, ei ole ilmoitettu tämän lennon peruuttamisesta, kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja on toimittanut tätä peruuttamista koskevan ilmoituksen kyseiselle välittäjälle, jonka kautta lentokuljetussopimus on tehty tämän matkustajan kanssa, vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, mutta kyseinen välittäjä ei ole ilmoittanut matkustajalle mainitusta peruuttamisesta kyseisessä säännöksessä tarkoitetussa määräajassa ja tämä matkustaja ei ole nimenomaisesti valtuuttanut tätä välittäjää vastaanottamaan mainitun lentoliikenteen harjoittajan toimittamaa ilmoitusta.

Oikeudenkäyntikulut

57 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 2 artiklan l alakohtaa ja 5 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että lentoa on pidettävä peruutettuna, kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja aikaistaa tätä lentoa yli tunnilla.**

2) **Sen velvollisuuden noudattamista, jonka mukaan matkustajalle on ilmoitettava hyvissä ajoin hänen lentonsa peruuttamisesta, on arvioitava yksinomaan asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen 5 artiklan 4 kohdan kanssa, perusteella.**

3) **Asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan i alakohtaa on tulkittava siten, että on katsottava, että lentomatkustajalle, joka on varannut lennon välittäjän välityksellä, ei ole ilmoitettu tämän lennon peruuttamisesta, kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja on toimittanut tätä peruuttamista koskevan ilmoituksen kyseiselle välittäjälle, jonka kautta lentokuljetussopimus on tehty tämän matkustajan kanssa, vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, mutta kyseinen välittäjä ei ole ilmoittanut matkustajalle mainitusta peruuttamisesta kyseisessä säännöksessä tarkoitetussa määräajassa ja tämä matkustaja ei ole nimenomaisesti valtuuttanut tätä välittäjää vastaanottamaan mainitun lentoliikenteen harjoittajan toimittamaa ilmoitusta.**

Allekirjoitukset